

Konsulentvirksomhed i Landbrugsbyggeri.

Fra Arkitekt G. Garde, Gentofte, har Redaktionen modtaget et Indlæg i Tilknytning til Bygningskonsulent Iver A. Hansens Artikel om Konsulentvirksomhed i Landbrugsbyggeri i Hæfte 4. Vi gengiver her Indlægget og bringer samtidig nogle Bemærkninger fra Bygningskonsulent Iver A. Hansen, uden at det dermed er Hensigten at aabne nogen egentlig Diskussion om Spørgsmaalet her i Tidsskriftet.

I.

Af Arkitekt G. Garde.

I „Tidsskrift for Landøkonomi“ Hæfte 4, 1944, findes en Artikel med denne Overskrift af Bygningskonsulent Iver A. Hansen, hvortil jeg gerne vil have Lov til at fremkomme med nogle Bemærkninger, da det, som det saa klart fremgaar af nævnte Artikel, er et Spørgsmaal af stor Betydning for Landbrugsbyggeriet, uden at det endnu har naaet en afklaret Form. Arbejdet for at naa frem til en god Løsning af Spørgsmaalet maa ikke ligge stille, et Resultat skulde gerne være naaet til den Tid, Byggeriet atter kan tage Fart.

Konsulent Iver A. Hansen paapeger Værdien af Samarbejdet mellem de tre Parter, der skal projektere Landbrugsbygninger: Arkitekter, Ingeniører og Landbrugseksperter, og det er uden Tvivl et meget vigtigt Punkt; mon ikke en stor Del af Aarsagen til de mindre heldige Maader, Konsulentvirksomheder er oprettet paa forskellige Steder, kan søges i det manglende Samarbejde? Sagen er ikke blevet drøftet til Bunds mellem disse Parter, og Landboorganisationerne har ikke haft tilstrækkeligt Kendskab til Arkitektvirksomheder til at have Forstaaelse af, hvordan Sagen bør gribes an.

En af de grundlæggende Forudsætninger for Samarbejde er Forstaaelse af den anden Parts Arbejde, og her synes jeg, at det i nogen Grad glipper. Saaledes er Konsulent Iver A. Hansen ikke i Tvivl om, at det er en Arkitektforretning, der skal drives af disse Konsulentvirksomheder, men at betro det til Arkitekter at drive dem er et Skridt, man ikke vover at tage. Det beror vel først og fremmest paa, at man regner det for en given Ting, at Udformningen af Grundplaner o. lign. er Specialistarbejde, der er Arkitekten uvedkommende,

medens dennes Arbejde blot skulde bestaa i at sætte nogle Facader paa og beregne nogle Konstruktioner; og saa er Forholdet dog i Virkeligheden det, at det er umuligt for en Arkitekt at tegne et Bygningskompleks, uden at være med i Planlægningen fra første Begyndelse, lige fra Udarbejdelsen af Grundplan og Situationsplan. Det er hævdet, at Arkitekten mangler Indsigt i Landbrugets specielle Forhold, Arbejdsmaader, og hvad der iøvrigt er Grundlag for Projekteringen. Denne Paastand er ved at blive en Myte og savner Grund i Virkeligheden. Landbrugsbyggeri er ikke mere kompliceret end saa meget andet Byggeri, Arkitekter beskæftiger sig med; at der her, som i andre Opgaver, kræves Kontakt med denne, godt Samarbejde med Byggherren og de specielle Sagkyndige, er kun naturlige Forudsætninger for alt Arkitektarbejde og Krav, der ogsaa kan opfyldes, naar det gælder Landbrugsbyggeri. De, der har Kendskab til Landbrugsbyggeri, vil ogsaa erkende Rigtigheden af dette.

Behovet for Konsulentvirksomhederne klarlægges paa udmærket Maade af Konsulent Iver A. Hansen, og glædeligt er det, at Landmændene vil benytte sig af dem; dette, at Landboorganisationen staar bag ved, skaber en god Kontakt mellem Landmanden og Arkitekten, og der er Sikkerhed for, at Hjælpen ydes bedst og billigst muligt. Jeg vil antage, at det er en af de vigtigste Sider af Konsulentvirksomheden, at der sluttes Kontakt mellem den byggende og den projekterende, hvorfor jeg ikke deler Konsulent Iver A. Hansens Bekymring for, at mange smaa Kontorer, spredt over hele Landet, vil være en daarlig Løsning paa Sagen. Det er naturligvis rigtigt, at disse ikke er i Stand til at drive en udpræget Forsøgsvirksomhed ved Siden af Projekteringsarbejdet, men dette er vel nok en Specialopgave, der vanskeligt finder Plads indenfor Konsulenternes almindelige Arbejdsfelt. For mig staar det som det vigtigste: at Landbrugets Bygningsproblemer bliver behandlet — i alle Detailler — af Fagfolk paa Byggeomraadet. Konsulent Iver A. Hansen mener, at der vil være Fare for, at Patentjageri skal ødelægge Samarbejdet inden for de smaa Byggekontorer; det skal man nu ikke være saa bange for. Saadant Patentjageri ligger i hvert Fald Arkitekter meget fjernt, og Arkitektarbejde bestaar jo heller ikke i „Opfindelser“ paa Byggeomraadet. En god Plantype kan der ikke tages Patent paa, den er til Raadighed til videre Udformning og Forbedring af andre. Naar der skabes gode Resultater ved Konsulentens Arbejde, vil disse vel naturligt finde Vej til Landbrugets Fagskrifter, hvorved der ikke blot gives Meddelelse om Konsulentarbejdet, men tillige skabes Interesse for Bygningsproblemerne inden for Landbokredse.

De økonomiske Problemer skal jeg ikke komme nærmere ind paa, blot nævne, at den Uvilje, der eksisterer mod at betale for Projektering, naar man er vant til at klare den Side af Sagen direkte